

végzés

Rendelkező rész

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I.

- [1] 1. A Szegedi Törvényszék a 2016. június 16. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 1.B.1493/2014/11. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki testi sértés büntettének kísérletében [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés, (8) bekezdés I. fordulata]. Ezért őt 4 év 2 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte. Kimondta, hogy a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről.
- [2] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész a terhelt terhére téves minősítés miatt és súlyosítás végett, a terhelt büntetőjogi felelősségének emberölés büntettének kísérletében történő megállapítása, a szabadságvesztés és a közügyektől eltiltás tartamának súlyosítása érdekében, a terhelt és védője felmentésért fellebbezett.
- [3] A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2017. december 6. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és jogerőre emelkedett Bf.I.41/2017/4. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a terhelt cselekményét emberölés büntette kísérletének [Btk. 160. § (1) bekezdés] minősítette, a szabadságvesztés tartamát 6 évre súlyosította, egyebekben a Szegedi Törvényszék 1.B.1493/2014/11. számú ítéletét helybenhagyta.

II.

- [4] 1. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt büntető anyagi és eljárásjogi szabálysértés, valamint a törvénysértő büntetés enyhítése miatt.
- [5] Felülvizsgálati indítványában kifejtette, hogy büntetőjogi felelősségének megállapítása során a bíróság figyelmen kívül hagyta a birtokvédelemhez, valamint az önvédelemhez való jogát és emiatt nem vizsgálta a Btk. 22. § (3) és (4) bekezdésének alkalmazhatóságát. Pedig a sértett is elismerte vallomásában, hogy a szóváltás azért alakult ki közöttük, mert ő a terheltet - a saját ingatlanában - nem normális hangnemben felelősségre vonta.
- [6] Sérelmezte, hogy a bíróság nem rendelt ki ügyében igazságügyi elmeszakértőt, valamint igazságügyi toxikológiai szakértőt, és így ezek véleményének hiányában állapította meg az ítéleti tényállást.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletének részletes ismertetésével, az abban foglaltak helytállósága mellett érvelt. Ezzel egyben tartalmilag vitatta a másodfokú bíróság által megállapított minősítés törvényességét. A kirendelt védő a Be. 42. § (4) bekezdés b), c) és d) pontjában írt kötelezettségét megsértve nem indítványozta a bírósági eljárás során újabb, független orvosszakértő kirendelését. A másodfokú bíróság pedig az ügydöntő határozatát a súlyosítási tilalom megsértésével hozta meg.
- [8] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.432/2019/1. számú átiratában a terhelt felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben

alaptalannak tartotta. Kifejtette, hogy a Be. 650. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás nem támadható. Ebből következően nem vitatható a tényállás megalapozottsága, és nem kifogásolható a tényállás megállapítását eredményező bizonyítékértékelő tevékenység mikéntje sem. A bűnösség megállapítása kizárólag az ítéleti tényekkel mindenben összhangban álló tényállítások alapján vitatható. A tényállástól eltérő ténybeli alapokon álló jogi érvek a felülvizsgálat során nem vehetőek figyelembe. A felülvizsgálati indítvány az igazságügyi elmeorvos-szakértő, és toxikológiai szakértő kirendelésének elmaradását sérelmező részében - a tartalma szerint - az ítélet megalapozatlanságán keresztül a megállapított tényállást támadja, ami a felülvizsgálati eljárásban kizárt.

- [9] A kirendelt védő eljárása nem alapozza meg a Be. 649. §-ában meghatározott eljárási szabálysértés megállapítását. A büntetőeljárás során a terhelt indítványozási joga a bizonyítási indítvány előterjesztésére, és - indokolt esetben - más védő kijelölésére irányuló indítványra is kiterjed, azonban a terhelt e jogával nem élt az alapeljárásban.
- [10] A súlyosítási tilalom megsértése tekintetében kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség a terhelt terhére fellebbezést jelentett be, így a Be. 595. § (1) bekezdése értelmében a súlyosítási tilalom feltétele - a terhelt terhére irányuló fellebbezés hiánya - nem állapítható meg, ekként a felülvizsgálati indítvány erre vonatkozó része megalapozatlan.
- [11] A felülvizsgálati indítványnak a jogos védelmi helyzetre történő hivatkozását pedig alaptalannak tartotta, mert az ítéleti tényállás szerint a terhelt cselekvőségét nem előzte meg a sértett támadása.
- [12] A Legfőbb Ügyészség a terhelt terhére megállapított bűncselekmény minősítését és a kiszabott büntetést is törvényesnek tartotta, ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a Szegedi Törvényszék 1.B.1493/2014/11. számú ítéletét, illetőleg a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.41/2017/4. számú ítéletét hatályában tartsa fenn.
- [13] 3. A terhelt és a kirendelt védő a Legfőbb Ügyészség átiratára a észrevételt nem tett.

III.

- [14] A felülvizsgálati indítvány részben törvényben kizárt, részben alaptalan.
- [15] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely csak a Be. 648. § a), b) és c) pontjában meghatározott felülvizsgálati okokból, és a Be.-ben meghatározott feltételek szerint vehető igénybe. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint, ha az alapügyben eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapították meg a terhelt bűnösségét, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja értelmében pedig akkor, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.
- [16] A Be. 649. § (2) bekezdése kimerítő jelleggel meghatározza azokat az eljárási szabálysértéseket, melyekre alapítva felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő. A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja értelmében eljárási szabálysértésre hivatkozással akkor terjeszthető elő felülvizsgálati indítvány, ha a bíróság a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel, míg a Be. 649.§ (2) bekezdés e) pontja szerint, ha a súlyosítási tilalom

megsértésével hozta meg a határozatát.

A Be. 608. § (1) bekezdése feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések kimerítő felsorolását adja. A Be. 659. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Ez azt jelenti, hogy a Kúriának a felülvizsgálati indítvány elbírálása során az alapeljárás idején hatályban volt Be. alapján kell vizsgálnia a bíróságok eljárásának törvényességét.

- [17] A rendkívüli jogorvoslatként szabályozott felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül. A felülvizsgálat alapvető szabálya, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye. A felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [18] A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.
- A terhelt a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállástól eltérő tények alapján vitatta a büntetőjogi felelősségének megállapítását, továbbá részben a bíróságok bizonyíték-értékelő tevékenységének a helyességét támadta, ami a felülvizsgálati eljárásban kizárt. A Kúria nem vizsgálhatta, hogy a megalapozott tényállás megállapításához igazságügyi elmeorvos-szakértő és igazságügyi toxikológus szakértő kirendelése indokolt lett volna, mert ez a bizonyítékok értékelése és a tényállás megállapítása körébe tartozik, ami a tényálláshoz kötöttség folytán a felülvizsgálati eljárásban kizárt.
- [19] 2. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint, ha az alapügyben eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapították meg a terhelt bűnösségét. Tartalmában erre a felülvizsgálati okra hivatkozott a terhelt, amikor jogos védelmi helyzetre hivatkozással a bűnösségének megállapítását sérelmezte.
- [20] A Kúria a felülvizsgálati indítványt e körben az alábbiakra tekintettel nem találta alaposnak.
- [21] 2.1. A jogerős ítéletben megállapított és így a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint „a sértett [...] a vádlott körbekerítetlen tanyáját hátulról, a termőföld felől közelítette meg és a bejárathoz érve több alkalommal kiabálva a nevén szólítva kérte **terheltet**, hogy jöjjön ki a tanyás ingatlanból. Tekintettel arra, hogy a vádlott az első felhívásoknak nem tett eleget, ezért sértettaz udvarra bevezető hosszú bejárón keresztül a vádlott házáig begyalogolt és ismételten kiabálva hívta ... vádlottat, hogy jöjjön ki a házból. ... vádlott a fenti felszólítást már észlelte és annak megfelelően kijött a házból és megállt az ingatlan udvarán. sértettekkor normális hangnemben a kezét maga előtt

tartva, az ujjával a vádlott felé mutogatva, több alkalommal felszólította **terheltet**, hogy hagyja békén tanú 1-et és ne itassa őt, mivel másnap dolgozniuk kell menni, illetve gyógyszert szed. A sértett a fenti felszólítást több alkalommal megismételte, és egy alkalommal azt is hozzátette, hogy a vádlott akadjon le tanú 1-ről. ... vádlott a felszólítások között szidalmazni kezdte sértettet és felszólította, hogy hagyja el a házának az udvarát. Azt az eljárás során kétséget kizáróan nem lehetett megállapítani, hogy ... vádlott bármilyen módon fenyegette volna sértettet. ... sértettutolsó felszólítása után a mellette található farakáshoz fordult, egy-két lépéssel odalépett, majd a kezébe fogta az ott található 1,78 kilogramm összsúlyú, 62 centiméter összhosszúságú, fanyelű megélezett fejszét, amelynek a feje 18 centiméter hosszú és az élénél 14,5 centiméter széles volt. ... vádlott ezt követően a sértett felé fordult, a fejszét a saját fejéhez emelte és sértettet legalább közepes erővel a fejsze fokának az élével a homlokának bal felső oldalán megütötte. [...] a sértettnek, tekintettel a mozdulat hirtelen voltára, illetve a fennálló csekély távolságra, nem volt esélye arra, hogy az elől a fejét elhúzza.” (Szegedi Törvényszék I.B.1493/2014/11. számú ítélet 3. oldal 1-6. bekezdés).

- [22] A Btk. 22. § (1) bekezdése szerint nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.
- [23] A jogerős ítéletben megállapított tényállás alapján a sértett nem intézett jogtalan támadást a terhelt ellen és azzal közvetlenül veszélyeztető helyzet sem állt fenn. Személy elleni támadásnak csak erőszakos, élet, testi épség ellen irányuló aktív magatartás, míg a javak elleni támadásnak a tulajdonjogot sértő cselekmény minősülhet. A fenyegető támadás pedig egy időben és térben közvetlenül bekövetkező támadás. Az ítéleti tényállás alapján a sértett nem intézett jogtalan támadást a terhelt ellen. A sértett kijelentései - függetlenül attól, hogy milyen hangnemben hangzottak el - nem alapozhatják meg jogtalan támadás megállapítását. A verbális megnyilvánulás önmagában sem személy vagy javak elleni támadás, sem a jogtalan támadással közvetlenül fenyegető helyzet megállapítását nem eredményezheti még akkor sem, ha az becsületsértő jellegű lett volna.
- [24] 2.2. A terhelt indítványa szerint az ingatlanára jogtalanul belépő sértettel szemben - a birtokvédelem alapján - a jogos önhatalom megilleti.
- [25] A 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 5:5. § (1) bekezdése a birtokvédelem alapjaként azt jelöli meg, hogy a) ha a birtokost birtokától jogalap nélkül megfosztják, b) birtoklásában jogalap nélkül háborítják.
- [26] A jogos védelmi helyzet jogtalan támadás vagy azzal közvetlenül fenyegető helyzet esetén állapítható meg. A birtokost birtoklásában jogalap nélkül háborító személy magatartása önmagában nem eredményez jogtalan támadást és önmagában az ezzel közvetlenül fenyegető helyzet megállapítására sem alkalmas, így kizárólag erre alapozva a jogos védelem megállapításának nincs helye.
- [27] A teljesség érdekében a Kúria utal arra, hogy a birtokos a birtokának jogalap nélküli megzavarása miatt a Ptk. szabályai szerint a tilos önhatalom ellen az önhatalommal való fellépés is megillette volna, azonban a Ptk. 5.6. § (1) bekezdése szerint ennek során a birtok megvédéséhez szükséges mértéket nem lépheti túl, mert amennyiben ezt a mértéket túllépi, akkor azért büntetőjogi felelősséggel tartozik.
- [28] A terhelt tehát nem volt jogos védelmi helyzetben, ezért a Btk. 29. § (3) és (4) bekezdés alkalmazásának a lehetősége fel sem merülhetett. Mindezek alapján a terhelt - tartalma szerint - Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapított felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [29] 2.3. A terhelt felülvizsgálati indítványában a terhére megállapított bűncselekmény emberölés

büntette kísérleteként történt minősítését vitatta. Azzal érvelt, hogy az az elsőfokú bíróság ítélete szerinti testi sértésnek minősül, és erre alapítva indítványozta a büntetés enyhítését. A terhelt indítványa ugyanakkor nem tartalmaz olyan tényelőadást, amely alapján megállapítható lett volna, hogy milyen okból vitatja a jogi minősítést.

- [30] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja értelmében a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.
- [31] A Kúria a jogerős ítélet tényállása alapján megállapította, hogy a jogerős ítéletben a bűncselekmény minősítése törvényes. Törvényes minősítés mellett, a büntetőjog más szabályainak megszegése hiányában önmagában a büntetés nemének, mértékének a sérelmezése pedig a felülvizsgálatot nem alapozza meg (EBH 2011.2387., BH 2016.264., BH 2012.239., BH 2005.337.), ezért a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapított felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt.
- [32] 2.4. A terhelt sérelmezte felülvizsgálati indítványában azt is, hogy a másodfokú bíróság megsértette a súlyosítási tilalmat.
- [33] A Be. 649. § (2) bekezdés e) pontja alapján eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a súlyosítási tilalom megsértésével hozta meg.
- [34] A Kúria fentebb már hivatkozott arra, hogy a Be. 659. § (2) bekezdése értelmében - főszabályként - a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Az alapeljárás időszakában a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: korábbi Be.) volt hatályban. A korábbi Be. 354. § (1) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, a vádlott büntetését, illetve a büntetés helyett alkalmazott intézkedést súlyosítani csak akkor lehet, ha a terhére fellebbezést jelentettek be.
- [35] A korábbi Be. 354. § (2) bekezdése szerint a vádlott terhére bejelentett fellebbezésnek azt kell tekinteni, ami a bűnösségének megállapítására, bűncselekményének súlyosabb minősítésére, a büntetésének súlyosítására, illetve a vele szemben büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél súlyosabbnak a megállapítására, vagy az ilyen intézkedés helyett büntetés kiszabására irányul.
- [36] A jelenleg hatályos Be. 595. § (1) és (2) bekezdése a fentiekkel lényegében azonos szabályozást tartalmaz a súlyosítási tilalom vonatkozásában.
- [37] A Kúria az iratok alapján azt állapította meg, hogy a Szegedi Törvényszék ítélete ellen az ügyész a terhelt terhére, téves minősítés miatt, a terhelt bűnösségének emberölés büntetnének kísérletében történő megállapítása, a szabadságvesztés és a közügyektől eltiltás tartamának súlyosítása érdekében jelentett be fellebbezést. Minderre tekintettel - tehát a terhelt terhére bejelentett ügyészi fellebbezés folytán - alaptalan a terhelt Be. 649. § (2) bekezdés e) pontjára alapított felülvizsgálati indítványa.
- [38] 2.5. A terhelt sérelmezte végül felülvizsgálati indítványában azt is, hogy a kirendelt védő a Be. 42. § (3) bekezdésében írt kötelezettségét megszegve nem terjesztett elő bizonyítási indítványt igazságügyi elmeorvos-szakértő, valamint igazságügyi toxikológus szakértő kirendelésére.
- [39] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja értelmében eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány akkor terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 608. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha
 - a) a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, vagy a tárgyaláson a tanács tagjai nem voltak mindvégig jelen,
 - b) az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett

részt,

c) a bíróság a hatáskörét túllépte, katonai büntetőeljárásra vagy

más bíróság kizárólagos illetékeségébe tartozó ügyet bírált el,

d) a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező,

e) a bíróság az 567. § (1) bekezdés a)-b) és d)-e) pontjában,

valamint (2) bekezdésében meghatározott valamely ok törvénysértő megállapítása miatt az eljárást megszüntette,

f) az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.

40 Mindezek alapján a terhelt által hivatkozott ok - a kirendelt védő mulasztása - felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat, ezért e körben a terhelt felülvizsgálati indítványa a törvényben kizárt indítvány.

41 A kifejtettek alapján a Kúria - a Be. 660. § (1) bekezdés főszabálya alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdés főszabálya szerinti összetételben eljárva, és miután a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból vizsgálandó ún. abszolút eljárási szabálysértést sem észlelt - a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat - a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján - hatályában fenntartotta.

42 A felülvizsgálati eljárásban felmerült bűnügyi költség megállapítása a 18/2018. (VI. 28.) IM rendelettel módosított a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII.27.) IM rendelet 1.§ (1) és (2) bekezdésére tekintettel a 7. § (3) bekezdésén alapul, melyet a Be. 664. § (1) bekezdése alapján az állam visel.

43 A Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás lefolytatására a harmadfokú bírósági eljárás szabályait az e Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A harmadfokú bíróság határozatával szemben viszont a Be. nem biztosítja a fellebbezés lehetőségét, s attól eltérő rendelkezést a Be. XC. Fejezete sem tartalmaz. A végzés ellen tehát nincs helye fellebbezésnek. Felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulata zárja ki.

Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul azzal, hogy azt a Kúria - a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. szeptember 2.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Gimesi Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

Schulz Oszkárné

tisztviselő